

Τὸ ἀσυνείδητον δὲ τοῦτο συνειδὸς διαφέρει, ως αὐτόδηλον, τοῦ τοῦ Hartmann (Philosophie des Unbewussten 8. Aufl. 1878. 2 Bnde) καὶ τοῦ συνήθους τοιούτου λεγομένου (πρᾶλ. Fr. Kirchner, Psychologie, S. 52—56. πρᾶλ. Schöler, ἔνθ' ἀν. S. 25).

'Η αὐτογνωσία δ' εἴτε ἐπιγιγνωσκομένη εἴτε ἀγνοούμενη εἶνε τὸ μόνον μέσον, δι' οὗ τὸ ἐγώ γνώσκει τὸ οὐκεγώ (πρᾶλ. Heinrich Bitter, Logik und Metaph. I. § 105. S. 117. Heinrich v. Schöler, Kritik der wissenschaftlichen Erkenntnisse S. 22).

103. Τὸ συνειδὸς ἄμεσος σύνθεσις τοῦ εἰδέναι καὶ εἶναι.

'Ο τρόπος τῆς συνθέσεως αὐτῶν ἀκατάληπτος.

'Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἐγώ συνειδὸς ἑαυτὸς ἡλλοιωμένον καὶ διατεθειμένον εἴτε ὑφ' ἑαυτοῦ εἴτε ὑφ' ἕτερου τινός, ἔστι, τὸ δὲ εἰδέναι καὶ εἶναι δὲν εἶνε ἐν καὶ τὸ αὐτό, ἀλλὰ δύο διάφορα πράγματα, ἐπεταῖ, ὅτι τὸ συνειδὸς καὶ ἐν τῇ 1ῃ περιπτώσει αὐτοσυνειδὸς = ἐσωτερικὴ ἀντίληψις καὶ ἐν τῇ 2ᾳ ἔτεροσυνειδός = ἐξωτερικὴ ἀντίληψις, εἶνε ἄμεσός τις σύνθεσις τοῦ εἰδέναι καὶ εἶναι (Herm. Wolff. Specul. und Philosophie. Bnd. II. S. 178. 215).

'Ο τρόπος δὲ καθ' ὃν γίγνεται ἡ σύνθεσις τοῦ εἰδέναι καὶ εἶναι εἶνε ἀπολύτως ἀκατάληπτος καὶ ως τοιοῦτος τέλεον ἀνερμήνευτος.

Διότι, ἵνα ἐξηγήσῃ τις τὸ πότε καὶ πῶς ἔχει ἔλθει πρὸς τὸ συνειδός θὰ ἔδει νὰ ἔχῃ ἔτερον τοιοῦτον, ἵνα διὰ τούτου γνωρίσῃ τὴν γέννησιν ἔκεινου (πρᾶλ. Krug. philosophisches Lexikon. Bnd I. S. 350. Her. Wolff. Specul. und. II. S. 192. 203).

Λοιπὸν ἡ ἀρχὴ τοῦ συνειδότος εἶνε τελείως ἀγνωστος (πρᾶλ. Schöler-Kritik. S. 129—130). διὸ τὸ ἐγώ τὸ ὑποκείμενον τοῦ συνειδότος προϋποτίθεται ως τὸ 1ον, ως ὁ ἀπόλυτος ὄρος τοῦ εἰδέναι, ως ὁ γεννήτωρ ἄμα δὲ καὶ ὁ φορεὺς τῶν θεμελιωδῶν νόμων τοῦ νοεῖν, τῶν ἐννοιῶν καὶ τῶν κατηγοριῶν, δι' ὃν ἀναπαράγεται ἐν ἑαυτῷ τὸ οὐκεγώ. διὰ τοῦτο κεῖται ἐκτὸς τῶν κατηγοριῶν καὶ λοιπῶν θεμελιωδῶν νόμων τοῦ νοεῖν (πρᾶλ. Fr. Kirchner, Metaphys. S. 219—220, Mellin, Encyclop. Lex. der crit. Phil.

los. Bnd. III. Abtheil. I. S. 336. W. Volkmann, Lehrbuch der Psychol. 3 Aug. 1884. Bnd. I. S. 59—61).

104. Θεωρία τῆς γνώσεως εἴνε ἀνάλυσις τοῦ περιεχομένου τοῦ συνειδότος.

'Ἐν τίνι συνίσταται ἡ ἀνάλυσις.

'Ἐπειδὴ δὲ τὸ μόνον μέσον, οὐκ' οὖ τὸ ἐγὼ γιγάντει τὸ οὐκεγὼ εἴνε αὐτὸ τοῦτο ἦτοι τὸ συνειδός ἐν ἀμφοτέραις ταῖς περιπτώσεσι, θὰ ἡδύνατό τις νὰ εἶπῃ, διτὶ θεωρία τῆς γνώσεως εἴνε αὐτὴ ἡ ἀνάλυσις τοῦ συνειδότος συνισταμένη ἐν γενικωτάταις γραμμαῖς ἐν τοῖςδε:

I. ἐν τῷ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν αὐτοπραγμάτων τοῦ συνειδότος καὶ παριστάναι αὐτά.

II. ἐν τῷ συγκρίνειν αὐτὰ πρὸς ἄλληλα.

III. ἐν τῷ ἀναλύειν αὐτὰ εἰς τὰ συστατικὰ αὐτῶν μέρη, ἢ εἴνε ἐνεργητικότητες ἢ τρόποι ἔξωτερικεύσεως τοῦ ἐγώ.

IV. ἐν τῷ ἀναζητεῖν καὶ παριστάναι α) τοὺς νόμους, ἐξ ὧν ἔξαρτῶνται αἱ ἐνεργητικότητες αὗται, β) τὰς δυνάμεις, ἐξ ὧν αὗτοὶ οἱ νόμοι πηγάζουσι (πρᾶλ. Krug. Philosoph. Lex. Bnd. I. S. 350—351).

Διὰ τῆς ἀναλύσεως δὲ ταύτης ἀναπτύσσεται ὑψηλότερόν τι, φιλοσοφικόν τι, συνειδός, δι' οὖ θὰ ἡδύνατο ὁ φιλοσοφῶν νὰ διδῷ λόγον ἐαυτῷ περὶ τῶν αὐτοπραγμάτων, τὰ ὅποια πίπτουσιν εἰς τὸ φυσικὸν συνειδός, καὶ δι' οὖ κτᾶται ἐπιστημονικήν τινα γνῶσιν ἐκείνη τούτου καὶ παντὸς ἑτέρου, ὅπερ ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἐγὼ αὐτοῦ ἢ ἴσταται μετ' αὐτοῦ ἐν μιᾷ τινι δυνατῇ, νοητῇ, σχέσει (πρᾶλ. Ritter, Philosophische Logik S. 27) καὶ δι' οὖ θὰ ἡδύνατό τις νὰ εἴπῃ διτὶ ὁ ἀνθρωπὸς γίγνεται ἀνθρωπὸς (πρᾶλ. H. Wolff, Spec. u. Phil. II. S. 212.—A. Erhard, Metaph. § 1. S. 1).

105. Ἡ ἐκ τῆς διαθέσεως δεδημιουργημένη κατάστασις τοῦ ἐγώ διττή: ἀναλλοίωτος καὶ ἀλλοιωτή.

Τὸ ἐγώ διττόν: καθαρὸν καὶ ἐμπειρικόν.

'Ἡ ἐκ τῆς διττῆς δὲ διαθέσεως δεδημιουργημένη κατάστασις τοῦ

ἔγω ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει εἶνε ἀναλλοίωτος ὡς πηγάζουσα ἐκ τῆς αὐτενεργείας τῆς χ οὐσίας: τοῦ πνεύματος, ἡ ὅποια εἶνε ὡς αὐτὸς ἀναλλοίωτος, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ μεταβλητῇ ὡς πηγάζουσα ἐκ τῆς ἐνεργείας τοῦ οὐκεγώ, ἡ ὅποια εἶνε ὡς αὐτὸς μεταβλητή.

Διὸ ἡ μὲν πρώτη εἶνε ἡ αὐτὴ παρὰ πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις ἐν παντὶ τόπῳ καὶ χρόνῳ, ἡ δὲ δευτέρᾳ οὐαφόρος οὐ μόνον παρὰ τοῖς διαφόροις ἀνθρώποις ἀλλὰ καὶ παρὰ τῷ αὐτῷ (πρβλ. Krug. Handbuch der Philosophie, Bnd. I. §. 41. S. 46—7).

Τὸ ἔγω ἐν μὲν τῇ πρώτῃ περιπτώσει εἶνε καθαρόν, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ἐμπειρικόν καὶ τὸ μὲν ίον διατίθεται μονοειδῶς, ἀπλῶς, τὸ δὲ Ζον πολυειδῶς, πολλαπλῶς.

Ἡ διττὴ δ' αὕτη διάθεσις ἔξωτερικεύεται, ἐκφαίγεται· ἡ ἔκφανσις δὲ τῆς μὲν Ιησοῦς ἔξαγγέλλει τὸ καθαρόν, τῆς δὲ Ζας τὸ ἐμπειρικόν.

Καὶ ἐπειδὴ τὸ συνειδός ἐν ἀμφοτέραις ταῖς περιπτώσεσιν εἶνε ἔξωτερικευτικός, ἔκφανσις, τοῦ ἔγω, εἶνε καὶ αὐτὸς ὡς τὸ ἔγω ἐν μὲν τῇ 1ῃ περιπτώσει καθαρόν, ἐν δὲ τῇ 2ῃ ἐμπειρικόν.

106. Ἡ νέα κατάστασις τοῦ ἔγω παρίστησι τὸ αἴτιον αὐτῆς.

Ὑποκείμενον—ἀντικείμενον.

Τὸ ὑποκείμενον εἶνε ἀπλοῦν.

Τὸ ἀντικείμενον ποικίλον, πολλαπλοῦν.

Ἡ ἀλλοίωσις καὶ δὴ ἡ διάθεσις, ἡ ἐμποιουμένη τῷ ἔγω εἴτε ὑφ' ἑαυτοῦ τούτου εἴτε ὑπὸ τοῦ οὐκεγώ δημιουργεῖ αὐτῷ νέαν κατάστασιν· ἡ κατάστασις δ' αὕτη παρίστησι τὸ αἴτιον τὸ τῷ ἔγω αὐτὴν ἐμποιοῦν.

Καὶ τὸ μὲν ὑφιστάμενον τὴν ἀλλοίωσιν ταύτην εἶνε τὸ ὑποκείμενον, τὸ δὲ ἐμποιοῦν τὴν ἀλλοίωσιν ταύτην τὸ ἀντικείμενον· καὶ τὸ μὲν ὑποκείμενον εἶνε ἐν ἀπλοῦν, τὸ δὲ ἀντικείμενον ποικίλον, πολλαπλοῦν· τὸ ποικίλον δὲ καὶ πολλαπλοῦν ἀντικείμενον ἐμποιεῖ καὶ ποικίλην, πολλαπλῆν ἀλλοίωσιν καὶ διάθεσιν.

Πᾶσα δ' ἀλλοίωσις ἔχει καὶ ἴδιαν ἀντίληψιν· ἀλλὰ πᾶσα ἀντίληψις γίγνεται ὑπὸ τοῦ τὴν ἀλλοίωσιν ὑφισταμένου, ὅπερ εἶνε ἐν. Διὸ ἐν φῇ ἀλλοίωσις καὶ δὴ ἡ ἀντίληψις καὶ δὴ τὸ αἴτιον· τὸ

ἀντικείμενον εἶνε ποικίλον καὶ πολλαπλοῦν, τὸ ὑποκείμενον εἶνε
ἔν, ἀπλοῦν καὶ ἀναλλοίωτον· ὅθεν ὅσαι ἄλλοιώσεις καὶ καταστά-
σεις· ὅσαι καταστάσεις καὶ ἀντιλήψεις: ἐμπειρικὰ συνειδότα· ὅσαι
ἀντιλήψεις: ἐμπειρικὰ συνειδότα καὶ ἐμπειρικὰ ἔγώ καὶ δὴ ὑπο-
κείμενα.

Ἄλλὰ πάντα τὰ ὑποκείμενα, τὰ ἐμπειρικὰ συνειδότα, τὰ ἐμ-
πειρικὰ ἔγώ, ἔχουσι τὴν ἑαυτῶν ἐνότητα ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ ὑπο-
κειμένῳ, τῷ δὲ διαβατικῷ, καθαρῷ ἔγώ, καὶ τῷ διαβατικῷ κα-
θαρῷ αὐτοσυνειδότι.

107 Τὸ ἔγώ ἐκ τῆς διττῆς διαθέσεως διεγείρεται πρὸς δρᾶσιν.

Ἐκ τῆς διττῆς δὲ ταύτης ἄλλοιώσεως καὶ δὴ διαθέσεως τὸ ἔγώ
διεγείρεται, ἵνα δράσῃ, ἥτοι ἵνα ἐπενέγκῃ ἄλλοιώσιν, μεταβολήν:
ἢ ἑαυτῷ τούτῳ ἢ τῷ τὴν ἑτεραλλοίωσιν καὶ δὴ διάθεσιν αὐτῷ
ἐμποιοῦντι οὐκεγώ.

108. Οἱ προσδιορισμοὶ τοῦ ἔγώ.

Οἱ προσδιορισμοὶ διαβατικοὶ καὶ ἐμπειρικοί.

Πηγὴ αὐτῶν αὐτὸς τὸ ἔγώ.

Οἱ προσδιορισμοὶ τοῦ ἔγώ παραστάσεις αὐτοῦ.

Ἡ διττὴ δὲ αὕτη ἄλλοιώσις καὶ διάθεσις καὶ ἡ ἐκ ταύτης
παρηγμένη διέγερσις τοῦ ἔγώ πρὸς δρᾶσιν εἶνε πηγὴ τῶν παραπο-
κίλων αὐτοῦ προσδιορισμῶν.

Οἱ προσδιορισμοὶ δὲ οὗτοι εἶνε πολυειδεῖς καὶ ἐπ' ἄπειρον μετα-
βαλλόμενοι· ἀλλ' εἰ καὶ τοιοῦτοι, εἶνε ἡδη προσδιωρισμένη ἀρχικῶς
ἢ a priori ἡ δυνατότης τοῦ ἄλλοιοῦσθαι καὶ διατίθεσθαι καὶ παρά-
γειν ἐν τῇ χρονικῇ σειρᾷ τοιούτους προσδιορισμούς.

Διὸ ὑπάρχουσιν ἀρχικοὶ προσδιορισμοὶ προηγούμενοι τῶν παρηγ-
μένων ως δροὶ τῆς δυνατότητος αὐτῶν.

Οἱ μὲν πρῶτοι εἶνε διαβατικοί, οἱ δὲ δεύτεροι ἐμπειρικοί· οἱ μὲν
πρῶτοι λαμβάνουσι χώραν a priori, οἱ δὲ δεύτεροι a posteriori
(πρβλ. Krug. Handbuch der Philosophie. S. 56. § 40—44)

καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ παράγονται ἐκ τοῦ ἑγώ· ἀλλ' οἱ μέν, θεωρουμένου ἐν τῇ ἀρχικῇ αὐτοῦ προσδιοριστότητι, οἱ δὲ ἐν τῇ ἐμπειρικῇ. Οἱ προσδιορισμοὶ δὲ τοῦ ἑγώ εἶνε παραστάσεις αὐτοῦ.

Πρῶτος μὲν προσδιορισμὸς καὶ ὁ ἡ παράστασις τοῦ ἑγώ εἶνε ἡ αὐταλλοίωσις καὶ αὐτοδιάθεσις αὐτοῦ καὶ τὸ αἴτιον αὐτῆς, δεύτερος δὲ ἡ ἐτεραλλοίωσις καὶ ἐτεροδιάθεσις καὶ τὸ αἴτιον αὐτῆς· διό, ἐὰν τὸ αἴτιον τῆς ἀλλοίωσεως αὐτοῦ εἶνε αὐτὸ τοῦτο, τὸ ἑγώ ἔχει τὴν παράστασιν ἔαυτοῦ, ἐὰν δέ τι ἔκτὸς αὐτοῦ ἐν χώρῳ καὶ χρόνῳ κείμενον, τὸ οὐκεγώ, τὸ δὲ ἑγώ ἔχει τὴν παράστασιν τούτου τοῦ τινός, τοῦ οὐκεγώ.

Αλλὰ τὸ ἑγώ ἔκυπτό τε καὶ τὸ οὐκεγώ ἀλλοιοῦν καὶ διατιθὲν αὐτὸ παρίστηται ὡς ἐποπτεῖαν.

109. Τί εἶνε ἐποπτεία καὶ πῶς γεννᾶται.

Ἐκαστή δὲ ἐποπτεία κατὰ ταῦτα εἶνε εἰκὼν ἔξωτερικοῦ ἀντικειμένου (πρᾶλ. § 287), εἶνε δὲ ποικίλη καὶ πολλαπλὴ ἥτοι σύγκειται ἐκ διαφόρων μερῶν· ἐν δὲ ἐκαστον τῶν μερῶν τούτων ἀποτελεῖ καὶ ἴδιαν παράστασιν (§§ 210. 211. 219—221).

Ωστε ἐκάστη ἐποπτεία εἶνε σύνολον παραστάσεων, αἰσθημάτων εἰδικώτερον καλουμένων. Αἱ παραστάσεις δὲ αὗται δὲν πρέπει καὶ δὲν δύνανται νὰ ταυτίζωνται, οὐδὲ τὸ συγειόδε τῶν παραστάσεων, τῶν αἰσθημάτων· διότι τὸ συγειόδε τοῦτο ὑπῆρξε διαδοχικόν, καὶ, εἰ καὶ μὴ σαφὲς ἵσως, ὅμως διάφορον.

Αλλὰ τὸ αὐτοσυνειδός ἐν πάσαις ταῖς παραστάσεσι ταύταις δέον νὰ παρασταθῇ ὡς τὸ αὐτό, διὸ οὖ τὸ διάφορον ἐμπειρικὸν συνειδός τῶν διαφόρων τούτων παραστάσεων συγδέεται εἰς μοναδικὴν τινα παράστασιν· λοιπὸν ἡ σύνθεσις αὕτη τοῦ διαφόρου τούτου συνειδότος διὰ τῆς παραστάσεως τῆς ταυτότητος τοῦ αὐτοσυνειδότος συνημμένου μετ' αὐτοῦ εἶνε δυνατὴ διὰ τοῦ καθαροῦ ἡ ἀρχικοῦ συνειδότος ἡ διὰ τῆς ἀπλῆς παραστάσεως, ἥτις συνοδεύει ἐκαστον συνειδός τῶν ἐμῶν παραστάσεων· ἑγώ καὶ οὐδεὶς ἔτερος ἔχω πάσας τὰς παραστάσεις ταύτας (πρᾶλ. Kant. Crit. der rein. Vern. S. 132).

Διὰ τοῦτο ὁ Kant (Crit. der rein. Vern. 135) ὀνομάζει τὸ

έγὼ ἀρχικὴν συνθετικὴν ἐνότητα τοῦ συνειδότος· ἀρχικὸν μὲν, διότι ἡ παράστασις αὕτη τοῦ ἔγὼ δὲν δύναται νὰ παραχθῇ περαιτέρω ἐξ οὐδενὸς ἔτερου, συνθετικὴν δέ, διότι ὑπόκειται εἰς πᾶσαν σύνθεσιν καὶ ποιεῖ αὐτὴν δυνατήν.

Ι Ι Ο. Συνέχεια.

Ἐν τῇ συνθέσει δὲ ταύτῃ τοῦ συνειδότος συμβαίνει πάντοτε διττὴ ἐνότης: συνθετικὴ καὶ ἀναλυτικὴ· 1) ἡ μὲν συνθετικὴ ἐνότης τοῦ συνειδότος εἶναι ἡ ἀπλὴ παράστασις τοῦ ἔγὼ, ὅπερ συνδέει ἕκαστον διάφορον αὐτοσυνειδότες ἐν ἀτομικαῖς παραστάσεσι μετ' ἀλλήλων εἴς τι μονοχρικὸν αὐτοσυνειδότες· 2) ἡ δὲ ἀναλυτικὴ ἐνότης τοῦ συνειδότος εἶναι ἡ παράστασις, ὅτι τὸ συνειδότες ἐν ταῖς διαφόροις παραστάσεσιν εἶναι τὸ αὐτό.

Ἡ ἀναλυτικὴ δ' ἐνότης προϋποτίθησι τὴν συνθετικὴν· διότι δὲν δύναμεν γὰρ νοῆσω, ὅτι τὸ συνειδότες ἐν δυσὶ παραστάσεσιν εἶναι τὸ αὐτό, τ. ἔ. ὅτι ἀμφότεραι εἶνε συνδεδεμέναι μετ' ἀλλήλων διὰ τοῦ αὐτοῦ συνειδότος ἄνευ τῆς παραστάσεως ἐνὸς ἔγὼ, ὅπερ συνδέει ἀμφότερα τὰ ἐν ταῖς παραστάσεσιν εὑρίσκομενα ἔγὼ μετ' ἀλλήλων ὡς ἀνήκοντα ἐνὶ ἔγὼ.

Ἡ ἀναλυτικὴ δ' ἐνότης τοῦ συνειδότος συμπέφυκε πάσαις ταῖς κοιναῖς ἐγνοίαις (*conceptus communis*) ως τοιαύταις· διότι κοινή τις ἔννοια εἶναι μάλιστα τοιαύτη, ἦτις εὑρίσκεται ἐν πλείον παραστάσεσιν ως συνδεδεμένη μετ' αὐτῶν (πρβλ. Mellin, *Encyclop. Wörterbuch. d. crit. Philos.* Bnd. I. Abth. II. S. 690).

Οὗτοι δ' ἐν πάσῃ ἐποπτείᾳ κεῖται 1) ταυτότης τῶν παραστάσεων· 2) ταυτότης τοῦ συνειδότος τῶν παραστάσεων καὶ 3) ταυτότης τοῦ αὐτοσυνειδότος ἐν τῷ συνειδότι τῶν παραστάσεων (πρβλ. Mellin ἔγθ' ἀν. S. 687).

Λοιπὸν ἡ συνθετικὴ αὕτη ἐνότης τοῦ συνειδότος, τοῦτο τὸ ἔγὼ, εἶναι τὸ ὄψιστον σημεῖον, εἰς ὅπερ δέον νὰ συναφθῇ πᾶν δ, τι διδάσκει ἡ λογικὴ καὶ ἡ διαθατικὴ φιλοσοφία, ἄνευ τοῦ ὄποιου ἀμφότεραι αἱ ἐπιστῆμαι δὲν δύνανται νὰ παραστήσωσιν οὐδέν· τοῦτο δὲ τὸ ἔγὼ εἶναι οὐδὲν ἔτερον ἢ αὐτὸς ὁ νοῦς, ὅστις εἶναι ἡ δύναμις τοῦ συνδέειν *a priori* ἢ τοῦ φέρειν τὸ διὰ τῆς αἰσθητικότητος

θεδομένον ποικίλον ὡς καὶ διὰ τοῦ νοεῖν αὐτοῦ ὑπὸ ἐνότητα τοῦ συνειδότος ή τοῦ συντιθέναι πρὸς ἐγώ, πρὸς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν νοοῦσαν δύναμιν: (οὐσίαν) (Kant. Crit. der rein. Vern. S. 133. Mellin. Encyclop. Lex. d. crit. Philos. I. Abtheil. II. S. 690—691).

Ἐκ τῶν εἰρημένων δὲ γίγνεται δῆλον, ὅτι τὸ φαινόμενον ἐγὼ ἔξαγγέλλει αὐτενέργειαν, ἐνότητα καὶ ταυτότητα (πρόλ. καὶ Josef Müller, System der Philosophie, S. 11—19), ἀλλ' ὡς φαινόμενον, ὡς εἴρηται, εἶναι μορφή, εἶδος· ὅρα ὡς τοιοῦτον καταγγέλλει τὸ νοούμενον ἐγὼ οὐσίαν αὐθυπόστατον καὶ αὐθύπαρκτον.

Ἐπειδὴ δὲ μεταξὺ οὐσίας καὶ μορφῆς ὑπάρχει ἀδιάρρηκτος σχέσις συνδέουσα αὐτὰς πρὸς ἄλληλας, νοητέα καὶ ἡ οὐσία, ἡ χ., τὸ πγεῦμα, ὡς κακτημένη αὐτενέργειαν, ἐνότητα καὶ ταυτότητα.

Ι Ι Ι . **Η φύσις τοῦ ἐγὼ πλὴν τῆς αὐτενέργειας, ἐνότητος καὶ ταύτητος ἀπαιτεῖ πρὸς ὑπαρξίν δύο ἔτερους ὅρους: τὸν χῶρον καὶ τὸν χρόνον.**

Πῶς νοεῖται ὁ χῶρος καὶ ὁ χρόνος.

Τὸ ἐγὼ βάσις πάσης ὑπάρξεως.

Ἐτι δὲ ἡ φύσις τοῦ ἐγὼ ἀπαιτεῖ καὶ δύο ἔτερους ὅρους *a priori* πρὸς ὑπαρξίν αὐτοῦ: τὸν χώρον καὶ τὸν χρόνον.

Τὴν ὑπαρξίν δὲ καὶ τούτου κάκείνου ὁμολογεῖ τὸ συνειδότος (πρόλ. Krug. Handbuch der. Philosophie. 1828. I. § 263. S. 271).

Τὴν τοῦ χώρου μὲν, διότι ἀδύνατον νὰ νοήσῃ τὸ ἐγὼ, ὅτι ὑπάρχον δὲν κεῖται που: ἐν τινι σημείῳ τοῦ χώρου (πρόλ. Ritter, Met. Bnd. I § 180. S. 256—8)· τὴν τοῦ χρόνου δέ, διότι ἀδύνατον νὰ νοήσῃ α') τὴν ἔκυτον ταυτότητα, β) τὰς πολυειδεῖς καὶ πολυτρόπους ἀλλοιώσεις, ἵσας αὐτὸς εἴτε πάσχει εἴτε ἐνεργεῖ χωρὶς νὰ νοήσῃ χρόνον ἢ τοι χωρὶς νὰ νοήσῃ, ὅτι ἐνεργεῖ αὐτὰς ἡ πάσχει τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην (πρόλ. Ritter, Log. u. Met. § 176—9. S. 245—246. Ludwig. Weis. Anti-Material. Bnd. II. S. 237).

Ο χῶρος καὶ ὁ χρόνος γνοῦνται ὡς πρὸς μὲν τὸ νοῦν ὑποκε-

μενον ἄπειρα, ὡς πρὸς δὲ τὸ ἀπόλυτον πεπερασμένα· διότι οὐδέα τοῦ ἀπολύτου κεῖται πέρα παντὸς χώρου καὶ χρόνου, πολλῷ δὲ μᾶλλον τοῦ καθαροῦ εἶναι ὡς κειμένου ἐν αὐτοῖς.

*Ετι δὲ καθολικὰ καὶ ἀναγκαῖα ὡς ὅροι πραγματικοὶ μὲν οἰασδήποτε ὑπάρξεως, λογικοὶ δὲ οἰασδήποτε γοήσεως.

Τὸ γοῦν δ' ἔγῳ κεκτημένον ἔχειν μὲν τὴν αὐτενέργειαν, ἐνδητα καὶ ταυτότητα, ἔνθεν δὲ τὴν ἐν τόπῳ καὶ χρόνῳ θέσιν αὖτοῦ, κέκτηται τὴν πρώτην καὶ ἀπλουστάτην ἔννοιαν τῆς ἑαυτοῦ ὑπάρξεως καὶ δι' αὐτῆς παντὸς ἑτέρου, οὐκεγών οὔτω δὲ τὸ ἔγῳ καθίσταται βάσις πάσης ὑπάρξεως (§ 223), λογικὴ καὶ πραγματικὴ μονάς, δι' οὓς θὰ ἐμέτρει πᾶσαν ὑπαρξίαν, θὰ ἐνόει πᾶν αἴτιον τῆς διαθέσεως αὐτοῦ. Θὰ ἐνόει δ' αὐτὸν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἑαυτοῦ ὑπάρξεως καὶ ἀτομικῆς αὐτοῦ ὄντότητος ὡς οὐσίαν τινὰ ἐκδηλουμένην θεία τινος μορφῆς καὶ κειμένην ἐν τόπῳ καὶ χρόνῳ.

*Ωστε δὲ ἐν τῷ ἔγῳ πρώτῃ, καὶ ἀπλουστάτῃ ἔννοιᾳ τῆς ἑαυτοῦ ὑπάρξεως παρίσταται συγχρόνως καὶ ὡς ἔννοια καθολικὴ καὶ ἀναγκαῖα, καθ' οὓς αὐτὸν γοῦν καὶ παριστᾷ οἰονδήποτε αἴτιον τῆς δευτερογόνου ἐκείνης ἀλλοιώσεως καὶ διαθέσεως αὐτοῦ (πρβλ. Βράτιλ. Στοιχεῖα θεωρητικῆς καὶ πρακτικῆς φιλοσοφίας, σ. 17—9. Kirchner, Ethik. S. 20.—Castelar, Rede gehalten den 25 April 1880 vor Schöler S. 272).

Ι Ι Ι Ι. Τὸ ἔγῳ πρὸς ἀντίληψιν καὶ κατάληψιν τῆς δευτερογόνου καταστάσεως τῆς προμηθευόσης τὸ ἔξωτερικὸν ἀντικείμενον ἐνεργεῖ, ἔξωτερικεύει ἑαυτό, πολλαπλῶς.

Αἱ πολλαπλαῖς ἔξωτερικεύσεις τοῦ ἔγῳ.

Τὶ εἶνε αἱ ἔξωτερικεύσεις αὗται.

Τὸ ἔγῳ πρὸς ἀντίληψιν καὶ κατάληψιν τῆς δευτερογόνου ταύτης καταστάσεως αὐτοῦ, τῆς προμηθευόσης αὐτῷ τὸ ἔξωτερικὸν ἀντικείμενον, τὸ δὲ τὸ αἴτιον αὐτῆς, ἐνεργεῖ καὶ δὴ ἐκφαίνεται, ἔξωτερικεύεται, πολλαπλῶς.

Αἱ πολλαπλαῖς δὲ ἔξωτερικεύσεις, ἐκφάνσεις, αἴτιες πηγάζου-

σιν ἐκ τοῦ συγδυασμοῦ τῆς αὐταλλοιώσεως καὶ ἑτεραλλοιώσεως, δύνανται νὰ ἀναχθῶσιν ἐπὶ τάδε· καὶ δὴ τὸ πνεῦμα νὰ ἐκφανθῇ.

I. Ἐὰν μὲν ἀντιλαμβάνηται αὐτῆς ταύτης τῆς ἑτεραλλοιώσεως καὶ ἑτεροδιαθέσεως ώς αἰσθάνεσθαι=αἴσθησις.

II. Ἐὰν δὲ ἀντιλαμβάνηται αὐτῆς ταύτης τῆς ἑτεραλλοιώσεως καὶ τῶν σχέσεων τῶν ἑτεραλλοιώσεων τούτων ώς νοεῖν=νόησις=νοῦς.

III. Ἐὰν δὲ ἀντιλαμβάνηται αὐτῶν τούτων τῶν σχέσεων τῶν ἑτεραλλοιώσεων καὶ ἐκ τῶν σχέσεων τούτων ἄλλων νέων τέως ἀγνώστων ώς συλλογίζεσθαι=λόγος.

IV. Ἐὰν δὲ ἀντιλαμβανόμενον τῆς ἀλλοιώσεως τῆς ἐμποιουμένης εἴτε ὑφέαυτοῦ τούτου, εἴτε ὑπὸ τοῦ οὐκεγώ, εἴτε ὑπὸ τῶν σχέσεων τῶν ὄντων τῶν ἀποτελούντων τὸ οὐκεγώ, εἴτε ὑπὸ τῶν σχέσεων πῶν σχέσεων αὐτῶν, διατίθεται οὕτως ἡ ἐκείνως ἦτοι εὑαρέστως ἡ δυσαρέστως, ώς συναίσθάγεσθαι=συναίσθησις=συναίσθητικόν.

V. Ἐὰν δὲ ἀντιλαμβανόμενον τῆς νέας ταύτης διαθέσεως κινήται πρὸς κτῆσιν ἡ ἀπομάκρυνσιν τοῦ τὴν κατάστασιν ταύτην ἐμποιοῦντος αἰτίου καὶ δὴ ἀντικατάστασιν αὐτῆς, ἐὰν μὲν μὴ λαμβάνηται ὑπὸ ὅψει τὸ δυνατὸν ἡ ἀδύνατον τῆς πραγματοποιήσεως αὐτοῦ, ώς ὀρέγεσθαι, ἐπιθυμεῖν=όρεκτικόν, ἐπιθυμητικόν· ἐὰν δὲ λαμβάνηται ώς βούλεσθαι=βούλησις, βουλητικὸν (ἢ 155. 158).

Ἐκ τούτου δὲ γίγνεται δῆλον, ὅτι τὸ αἰσθάνεσθαι=αἴσθησις=αἴσθητικόν, τὸ νοεῖν=νόησις=νοῦς=νοητικόν, τὸ λογίζεσθαι (συλλογίζεσθαι)=λόγος=λογικόν, τὸ συναίσθάγεσθαι=συναίσθησις=συναίσθητικόν, τὸ ὀρέγεσθαι=ὅρεξις=όρεκτικόν, τὸ ἐπιθυμεῖν=ἐπιθυμία=ἐπιθυμητικόν, καὶ τὸ βούλεσθαι=βούλησις=βουλητικόν, εἶνε ἔξωτερικεύσεις, ἐκφάνσεις, δυνάμεων τῆς νοούσης ἐκείνης οὐσίας τῆς ώς ἐγὼ ἐμφανιζομένης καὶ οὐχὶ δυνάμεις· δύναμις δ' εἶνε ἡ οὐσία ἡ οὕτως ἐκφαινομένη, ἔξωτερικευομένη· ώς τοιαῦται δὲ ποιότητες, ἴδιότητες, καταγγέλλουσαι βάσιν αὐθυπόστατον καὶ αὐθύπαρκτον.

**Ι Ι Ζ. Καλῶ κάγῳ τὰς ἔξωτερικεύσεις ταύτας
τοῦ ἐγῷ δυνάμεις.**

Διαίρεσις αὐτῶν εἰς γνωστικάς καὶ κινητικάς.

Ἐπειδὴ δ' ὅμως ἡ οὐσία οὗτως ἔξωτερικευομένη, ἐκφαινομένη προϋποτίθησιν ἀναγκαίως κατὰ τὸν θυμέτερον τρόπον τοῦ νοεῖν καὶ λέγειν, ὅτι κέκτηται τὴν πρὸς τοῦτο δύναμιν, ἴκανότητα, καὶ ἐπειδὴ ὅσαι ἐκφάνσεις, τόσοι καὶ τρόποι δράσεως, καὶ ὅσοι τρόποι δράσεως, τόσαις καὶ αἱ πρὸς τοῦτο ἴκανότητες, καλῶ κάγῳ τὰς ἔξωτερικεύσεις ταύτας δυνάμεις.

Ως δ' ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν διαιρεῖται αὐτὰς εἰς δύο κατηγορίας· καὶ εἰς μὲν τὴν 1ην κατηγορίαν τάσσω ἐκείνας, δι' ὧν τὸ ἐγῷ γιγνώσκει ἔχυτὸν καὶ τὸ οὐκεγῷ σχετικόν τε καὶ ἀπόλυτον· εἰς δὲ τὴν 2ην ἐκείνας, δι' ὧν τὸ ἐγῷ ἐπιδιώκει μὲν πᾶν τὸ ὄπωσδήποτε τελειοῦν αὐτό, ἀποφεύγει δὲ πᾶν τὸ ὄπωσδήποτε φθεῖρον αὐτό· καὶ ἐκείνας μὲν καλῶ γνωστικάς, ταύτας δὲ κινητικάς.

Ηασα! δ' αἱ εἰρημέναι ψυχὴ καὶ δυνάμεις δύνανται νὰ ἀναγθῶσιν (Wundt, Gundzüge. I. S. 13) εἰς τάξις: αἰσθάνεσθαι:=αἴσθησιν, νοεῖν:=νόησιν:=νοῦν, λογίζεσθαι:=λόγον, συναίσθανται:=συναίσθησιν, ἐπιθυμεῖν:=ἐπιθυμίαν, βούλεσθαι:=βούλησιν.

Ἐκ τούτων δὲ αἱ μὲν 3 πρῶται ἀποτελοῦσι τὰς τῆς 1ης κατηγορίας, αἱ δὲ 3 δεύτεραι τὰς τῆς 2ας.

**Ι Ι Η. Τὸ πνεῦμα τὴν πολλαπλῆν αὐτοῦ φύσιν
καὶ δρᾶσιν ἐκφαίνει μόνον διὰ τοῦ καθαροῦ
καὶ τοῦ ἐμπειρεκοῦ ἐγῷ.**

Τὸ πνεῦμα δὲ τὴν πολλαπλῆν αὐτοῦ φύσιν καὶ δρᾶσιν ἐκφαίνει, ἔξωτερικεύει, μόνον διὰ τοῦ ἐγῷ, ἐμπειρικοῦ τε καὶ καθαροῦ.

Ο σχηματισμὸς δὲ τῆς παραστάσεως τοῦ οὐκεγῷ γίγνεται διὰ τοῦ ἐγῷ πολλαπλῶς δρῶντος.

Ανευ τοῦ ἐγῷ τὸ αἰσθάνεσθαι, τὸ νοεῖν, τὸ συλλογίζεσθαι, τὸ συναίσθανεσθαι, τὸ δρέγεσθαι καὶ τὸ βούλεσθαι, εἶνε ἀδύνατον ἀπολύτως νὰ ἔξωτερικευθῶσιν, ἐκφανθῶσιν.

Ωστε ἡ ὑπαρξία τοῦ ἐγῷ ὥστε ἀμφοτέρας αὐτοῦ τὰς ἰδιότητας εἶνε ἀπαραίτητος· καὶ τὸ μὲν ἐμπειρικόν, ἵνα προστιθῆται εἰς τὴν

παράστασιν ἀμέσως καὶ συνοδεύῃ αὐτήν· τὸ δὲ καθαρὸν ή ἀρχικόν, οὐα συνοδεύῃ αὐτὸ τοῦτο τὸ ἐμπειρικὸν ἐγώ καὶ δι' αὐτοῦ ἐμμέσως πᾶσαν ἄλλην (πρβλ. Mell. Encycl. Lex. der Crit. Philos. I. I. S. 322, πρβλ. καὶ Kant. Crit. d. r. Vern. Bnd. II. d. ph. Bibl. § 16. S. 139—142).

Μόνον διὰ τοῦ καθαροῦ ἐγώ, ὅπερ, ως ἀναγκαῖον καὶ γενικόν, ὑπόκειται τῷ ἐμπειρικῷ (ἢ τοῖς ἐγῷ), ὃν ἀντιλαμβάνομαι ἐν παντί, ὅπερ εἶνε ἐν τῇ ἐμῇ ἔξωτερικῇ καὶ ἔσωτερικῇ αἰσθήσει καὶ ἐν τῷ ἐμῷ νῷ) νοῶ, διὰ ἔκαστον ἀτομικὸν ἐγώ ἐν ἐκάστῃ ἀτομικῇ παραστάσει εἶνε ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ἐγώ.

‘Η παράστασις δὲ ἐγώ νοῶ» (= ἐγώ εἰμι, ὃς ἔχω τὰς παραστάσεις ταύτας) εἶνε καθαρό, ως μὴ συνοδευομένη περαιτέρω ὑπὸ οὐδεμιᾶς ἔτέρας, συνοδεύουσα δὲ πάσας· διὸ ως τοιαύτη πρέπει νὰ συνοδεύῃ πάσας τὰς ἐμὰς παραστάσεις· διότι ἄλλως θὰ ἡδύνατο μὲν νὰ παρασταθῆ τι ἐν ἐμοί, ἀλλὰ δὲν θὰ ἡδύνατο νὰ νοηθῇ, λοιπὸν δὲν θὰ ἥτο ἐν οὐδενὶ συνδέσμῳ μετὰ τοῦ παριστῶντος ὑποκειμένου, τοῦ ἐγώ.

Λοιπὸν καὶ εἰ συγῆπτον τὸ ἐμπειρικὸν ἐγώ μετὰ τῆς παραστάσεως, δὲν θὰ συνεδέετο ὅμως ἐλλείψει τοῦ διαβατικοῦ αὐτοσυγειδότος ἢ παράστασις οὔτε μετὰ τῆς προηγουμένης οὔτε μετὰ τῆς ἐπομένης καταστάσεως τοῦ παριστῶντος ὑποκειμένου, καὶ κατ' ἀκολουθίαν θὰ ἔμενεν ὅλως μεμονωμένη (Kant. cr. d. r. Vern. 131. f.—Mellin. ἔνθ' ἀν. II. 323—4) καὶ δὴ ἄγνωστος.

Ἐν ἐκάστῃ ἀτομικῇ παραστάσει εἶνε ἐμπειρικόν τι ἐγώ ή ἀντιλαμβανόμενόν τι ἐγώ, ἀλλ' ἔκαστον τῶν ἀντιλαμβανομένων τούτων ἐγώ εἶνε καθ' ἔκυτὸ κεχωρισμένον, μὴ συνδεδεμένον μετὰ τοῦ ἔτέρου, ἀλλὰ διεσκεδασμένον· ἴσταται ἄρα ὅμολογουμένως καθ' ἔαυτὸ συνδεδεμένον μετὰ τοῦ παριστῶντος ὑποκειμένου, διότι ἄλλως δὲν θὰ ἡδύνατο νὰ εἴπῃ «ἐγώ νοῶ».

Τὴν παράστασιν δὲ ταύτην σχηματίζω οὐχὶ διὰ τοῦ ὅτι συνοδεύω ἐκάστην παράστασιν μετὰ συνειδότος ή διὰ τοῦ ὅτι σύνοιδα τοῦτο, ἀλλὰ διὰ τοῦ ὅτι προστίθημι παράστασίν τινα πρὸς ἔτέραν καὶ σύνοιδα τὴν σύνθεσιν ταύτην (Kant. cr. d. r. Vern. 133. — Phil. bibl. Kirchmann. 1881, S. 140. — Mell. Encycl. phil. Lex. III. I. 335).

Διὸ ἐὰν τὸ ὑποκείμενον, ὅπερ νοεῖ ἐνταῦθα, εἶναι τὸ αὐτό, ὅπερ
ἐνταῦθα ἀκούει, ὅρᾷ, ὁσφραίνεται, ἀπτεται κτλ., τοῦτο δὲν γνω-
ρίζω διὰ τοῦ ὅτι συνοδεύω μετὰ συνειδότος πᾶσαν μερικὴν παρά-
στασιν ή διὰ τοῦ ὅτι συνδέω μετ' αὐτῆς πάντοτε ἐγώ τι· ἀλλὰ
πρῶτον διὰ τοῦ ὅτι συγάπτω πάντα ταῦτα τὰ ἐγώ οἶονται εἰς ἐν
ἐγώ, δι' οὗ αὐτὰ πάντα ἀναγνωρίζονται· ως ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ἐγώ
καὶ οὕτω συνδέονται εἰς ἐν συγένοντα.

Λοιπὸν τοῦτο τὸ ἐγώ τὸ συγένοντα, προηγεῖται πασῶν τῶν ἐμῶν
ἐποπτειῶν καὶ λοιπὸν παντὸς τοῦ ἐμοῦ προσδιωρισμένου νοεῖν a
priori καὶ εἶναι ἡ ἀρχικὴ βάσις πάσης συνθέσεως (πρβλ. Mell.
Encycl. Wörterb. der Cr. Philos. Bnd. III. Abth. I. 325.
Müller Josef, Syst. d. Phil. S. 12).

Ι Ι Ι Ζ. Διὰ τοῦ ἐγώ γεννᾶται ἡ τε καθαρὰ ἡ τε ἔμπειρικὴ ἐποπτεία καὶ δὴ ἡ γνῶσις τοῦ αἰτίου τῆς ἔτερογόνου τοῦ ἐγώ καταστάσεως.

Ὕπηργεια τοῦ πνεύματος πρὸς σχηματισμὸν ἔμπειρικῆς
ἐποπτείας πολλαπλῇ.

Οὕτω δ' ἀποκλίνων τῆς γνώμης τοῦ Herm. Wolff (Specul.
u. Philos. Bnd. II. S. 204) καὶ ἐπόμενος μᾶλλον τῇ Καντιανῇ
φιλοσοφίᾳ διξάζω, ὅτι διὰ τοῦ ἐγώ γεννᾶται ἡ τε καθαρὰ ἡ τε
ἔμπειρικὴ ἐποπτεία καὶ δὴ ἡ γνῶσις τοῦ αἰτίου τῆς ἔτερογόνου
ἐκείνης τοῦ ἐγώ καταστάσεως.

Διὰ τοῦ ἐγώ δ' ἐκφαίνεται ἡ πρὸς σχηματισμὸν ἔμπειρικῆς ἐπο-
πτείας πολλαπλῇ ἐνέργεια τοῦ πνεύματος ἦτοι, 1) ἡ διάθεσις τοῦ
ἐγώ, 2) ἡ ἀντίληψις τῆς διαθέσεως αὐτοῦ, 3) ἡ σύνοψις, ἀποτα-
μίευσις, τῶν διαθέσεων, 4) ἡ σύνθεσις τῆς ἀντιλήψεως τῆς δια-
θέσεως, 5) ἡ σύνθεσις τῆς ἀναπαραγωγῆς τῆς διαθέσεως, 6) ἡ σύν-
θεσις τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς ἀναπαρηγμένης διαθέσεως, 7) ἡ διὰ
τούτων ἐνηργημένη ἐνότης τῆς συνθέσεως τῆς συνειδήσεως.

Καὶ τὰ μὲν τρία πρῶτα ἐνεργοῦνται ὑπὸ τοῦ ἐγώ διὰ μέσου τῆς
αἰσθητικότητος, τὰ δὲ ἕτερα τρία διὰ μέσου τῆς αὐτενεργείας τοῦ
νοῦ· λοιπὸν ἡ πολλαπλῇ σύνθεσις, δι' ἣς κατορθοῦται ἡ γνῶσις τοῦ
ἀγτικείμενου, δὲν προέρχεται οὔτε ἐκ μόνου τοῦ οὐκεγώ, ως διοξά-

ζουσιν οἱ νεώτεροι φυσιολόγοι, οὕτε ἐκ μόνου τοῦ ἔγῳ (τοῦ νοῦ), ως διξάζει ἡ Καντιανὴ φιλοσοφία, ἀλλ' ἐξ ἀμφοτέρων (πρᾶλ. καὶ Leop. Besser, Was ist Empfindung? S. 26).

Τὸ ἀντικείμενον προέρχεται μὲν ἀπὸ τῆς συνθέσεως ταύτης διὰ τοῦ ἔγῳ (τοῦ νοῦ), διότι ὁ νοῦς ως δύναμις τοῦ συνδέειν a priori τὸ ποικίλον δεδομένων παραστάσεων εἰς μοναδικόν τι συνειδής (§ 181) (Kant, Crit d. r. Vern. phil. Bibl. S. 141), πρᾶλ. καὶ Mel-lin, Encyclop. Lex. der crit. Philosoph. Bnd. I. Abth. I. S. 325) ποιεῖ τὴν σύνθεσιν ταύτην καὶ διὰ ταύτης τὴν ὅλην τῶν ἐποπτειῶν εἰς ἐποπτείας, ὃς εἴτα ἐγγοεῖ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ἀντικείμενον, ὅπερ ως αἰσθητὸν ἀλλ' οὕπω προσδιωρισμένον διὰ κατηγορουμένων καλεῖται φαινόμενον (πρᾶλ. Kant, Crit. d. r. Vern. Philosoph. Bibliothek. Bnd. II. (1881) § 1. S. 71), ἀλλὰ πάντοτε ἐπὶ τῇ βάσει δεδομένων (πρᾶλ. Ludwig Weis. Anti-Material. 1871. Bnd. I. S. 70—71. P. Asmus. Das Ich. und das Ding an sich, 1873, S. 3—12, (§§ 279—288)).

116. Θεμελιώδεις τύποι τοῦ ἔγῳ καὶ τοῦ οὐκεγῷ.

Πῶς δίδοται μορφὴ τοῦ αἴτιου τῆς διαθέσεως τοῦ ἔγῳ.

Μεταβολὴ τῆς διαθέσεως τοῦ ἔγῳ εἰς αἴσθημα, ἐποπτείαν,
παράστασιν παριστῶσαν τὴν εἰκόνα τοῦ αἴτιου αὐτοῦ.
Κατηγορίαι.

"Ἐν τε τῷ ἔγῳ δὲ ἐν τε τῷ οὐκεγῷ ὑπάρχουσι θεμελιώδεις συγγενεῖς τύποι τῶν δυνατῶν τρόπων τοῦ εἰναι ἥτοι μορφῶν καὶ σχημάτων τοῦ οὐκεγῷ ὑποκείμενοι τοῖς τυπικοῖς ὅροις τῆς ἐσωτερικῆς καὶ τῆς ἐξωτερικῆς αἰσθήσεως: τοῦ χρόνου καὶ τοῦ χώρου τοῦ μὲν ἔγῳ κενοί, τοῦ δὲ οὐκεγῷ πλήρεις· τοῦ περιεχομένου δὲ τῶν τύπων τοῦ οὐκεγῷ γενομένου περιεχομένου τῶν τύπων τοῦ ἔγῳ πολυειδῶς δρῶντος (§§ 112. 115), δίδοται μορφὴ τῷ αἴτιῳ τῆς διαθέσεως αὐτοῦ, τῷ φαινομένῳ οὖτω δὲ τὸ ἔγῳ τὴν πενταπλῆνην διάθεσιν, ἦν τὸ οὐκεγῷ ἐμποιεῖται αὐτῷ διὰ τῆς πενταπλῆς ἀφῆς ἥτοι διὰ τῶν πέντε αἰσθήσεων, μεταβάλλει διὰ τῆς εἰρημένης πολλαπλῆς αὐτοῦ ἐνεργείας (§§ 112. 115) εἰς αἴσθημα,